

Forord

Siden Sprogforum sidst udgav et temanummer om it i sprogundervisningen (nummer 38), er der sket meget på dette felt. Selv om man også for 5-6 år siden kunne se konturerne af den udvikling vi ser i dag, er der alligevel slående forskelle. Det handler ikke bare om adgang til ny it-teknologi i skoler og i elevers og studerendes hverdag, men først og fremmest om en ny *brug* af teknologien: internettet i 2.0-udgaven. Vi er ikke længere blot forbrugere af information og af underholdning på nettet, som Mette Hermann skriver i sit bidrag i dette nummer, vi er også producenter: Vi bruger nettet til at producere, videndele og kommunikere. Vi har set hvilken betydning de nye sociale medier kan have for demokratiske processer; Ulla Prien beretter i sit bidrag om hvordan danske studerende diskuterer valg og demokrati i Ægypten i direkte kontakt med ægyptere.

Set med sprog- og kulturpædagogiske briller er denne udvikling på mange måder et ønskescenarie. De nye sociale medier tilhører eleverne og de studerende; de bruger dem og tager en aktiv rolle hvor de producerer sprog, både mundtligt og skriftligt, som de deler med andre. De behøver ikke at nøjes med ét medium, skriften eller lyden; de har adgang til både tekst, billede og lyd på samme tid. De nye multimodale medier giver adgang til sprog i rige kontekster til gavn for læringen. Elevers og studerendes sans for og lyst til æstetiske udtryk er oplagt at trække ind i undervisningen, og klassen kan blive en ramme om sprogværksteder hvor elever samarbejder om det bedst mulige udtryk for det de har at sige. Der er grund til at tro at de nye medier ændrer betingelserne og rammerne for sprog- og kulturlæring i en positiv retning; når elever lærer sprog ved at bruge sprog i transnationale netværker, som Anne Bloch Jensen og Sabine Lam er inde på, så stiller spørgsmålet om motivation for sproglæring sig anderledes end tidligere. Sproganvendelse er ikke udskudt til et andet sted uden for klassen og en anden tid ude i fremtiden, men sker her og nu.

Artiklerne i dette nummer illustrerer de mange nye muligheder til gavn for sprogundervisningen og trækker samtidig problemer og udfordringer frem som denne udvikling også medfører. Et af dem er den globale spilindustri som producerer spil med stor fascinationskraft, som også anvendes i undervisningen, men hvor hverken

læringsmål eller pædagogik indgår i konceptet. Et andet er dominansen af engelsksprogede spil som udkonkurrerer sprog med mindre udbredelse. Et tredje er at fascinationen af de nye tekniske muligheder kan skygge for de pædagogiske formål og gøre den kritiske sans og selvstændige stillingtagen hjemløs. Den største pædagogiske udfordring er måske at opøvelsen til analyse, kritik og refleksion, som er knyttet til de langsomme medier, læsning og skrivning, også skal dyrkes i forhold til de nye medier, hvor der ikke er mindre brug for den. Det er derfor med god grund at flere af bidragene efterlyser en sprogpædagogik der tager udfordringen fra de nye medier op, og indtænker dem i undervisningens formål og metoder.

Artiklerne i dette nummer dækker en bred vifte af it-anvendelse i sprogundervisning på alle niveauer af uddannelsessystemet, fra folkeskole til universitet og voksenuddannelse. Flere af bidragene giver ideer til nytænkning af sprogpædagogikken og forslag til hvad lærerens opgave og rolle i undervisning med de nye medier kan være.

Ja tak til bæredygtig sprogodvikling er titlen på kronikken af *Berghóra Kristjánsdóttir*. Inspireret af UNESCO's programerklæring om fremtidige uddannelser, tanker om sproglig diversitet i et økologisk perspektiv samt vilkår for at sprog bør stå til rådighed for sprogbrugere, diskuterer forfatteren hvorfor det er relevant at tænke sprog og sprogkompetence i lyset af bæredygtighed, og hvad en bæredygtig sprogodvikling indebærer.

Mette Hermann: Web 2.0 i sprogundervisningen. Hvor brugen af internettet for bare ti år siden var præget af informationsøgning og sproglige øvelser, kan elever i dag producere, videndele og kommunikere ved hjælp af de nye medier. Forfatteren viser hvilke potentialer de internetbaserede medier har til at nytænke kommunikativ sprogundervisning, og hun argumenterer for at der er brug for en ny fagdidaktisk tilgang til it. Med konkrete eksempler fra tyskundervisning i 1.g. demonstrerer hun hvordan 2.0-værktøjer skaber et »ekstra rum« for mundtlig kommunikation hvor elevernes arbejde synliggøres, og de får bedre mulighed for at blive hørt.

Bente Meyer: Læring på spil i engelskundervisningen – erfaringer fra et forskningsprojekt. Artiklen handler om *serious games*, dvs. digitale spil som er komplekse og problemorienterede, og som byder på flere læringsmuligheder end de enkle indlærings spil. Temaet er hvordan de globalt udbredte *serious games* anvendes i sprogundervisningen i forskellige lande, og forfatteren sætter spørgsmålstegn ved den perifere rolle læreren tildeles i spillene. Den centrale udfordring for brugen af *serious games* i sprogundervisningen er derfor at udvikle læringsmål og en fagligt aktiv lærerrolle.

Anette Bloch Jensen og Sabine Lam: »Der Blick aus meinem Fenster« – om brug af Voicethread i folkeskolens tyskundervisning. Denne artikel handler om brug af en bestemt software, *Voicethread*. Forfatterne tager udgangspunkt i den kommunikative sprogundervisnings klassiske udfordring: Hvordan kan man få 25 elever til at tale på en gang? De viser hvordan elever kan lære at tale frit i virtuelle fællesskaber ved at føre en tidsforskudt, asynkron samtale med elever i andre lande, og hvordan værktøjet samtidig giver eleverne tid og rum til at formulere sig og reflektere over deres sprog.

Keiko Takanabe: Elektroniske undervisningspakker på Japanstudier. På japanstudier på Københavns Universitet har man udviklet elektroniske undervisningspakker med det formål at de studerende vedligeholder deres sprogkundskaber i ugerne mellem semestrene. Forfatteren præsenterer undervisningspakkernes indhold og resultater af evalueringen af den første pakke. Konklusionen er at pakkerne repræsenterer nye og unikke undervisningsformer og derfor bør indgå som en integreret del af undervisningen.

Thomas K. Hansen og Mads Bo-Kristensen: »Jagten på Arnestedet« – 3D sprog- og kulturlæring gennem computerspil og talegenkendelse. Forfatterne introducerer til et *serious game*-miljø der er udviklet til undervisning på Lærdansk-sprogcentre, og til den teknologiske og pædagogiske baggrund for projektet. Formålet er at skabe en sprog- og kulturlæringsplatform hvor kursisten både kan øve udtale og dialog i realistiske omgivelser og opbygge en bedre forståelse af dansk kultur. Forfatterne vurderer at denne teknologi har et stort potentiale både med hensyn til motivation, fleksibilitet og økonomi.

Kirsten Barba: Dansk som fremmedsprog via Skype. Fremmedsproglig litteratur i fjernundervisningen og konkrete handlinger. Kan jeg benytte mig af min sædvanlige undervisningsteknik og de hidtil anvendte undervisningsmidler? Det spørgsmål stillede forfatteren sig selv da hun gik i gang med at undervise voksne elever i dansk via Skype. I artiklen redegør forfatteren for behovet for undervisning via Skype og fortæller om sine erfaringer med tilpasning af metoder og materialer til denne undervisningsform uden at give køb på kreativitet og effektivitet.

Susanne Hvidtfeldt: Sprogskyen – om cloudbaseret undervisning, web 2.0 og connectivismen som mulig ny læringsteori. »Jeg lagrer min viden i mine venner.« Dette citat illustrerer en grundtanke i connectivismen, som fremstår som den digitale tidsalders læringsteori. Forfatteren diskuterer rækkevidden af tesen om at viden ikke længere tilegnes af individer, men ligger fordelt i netværk som individet trækker på og kombinerer. Artiklen giver eksempler på lærerens ændrede rolle og hvad det vil sige at arbejde connectivistisk i sprogundervisningen.

Johan Pedersen: Brug af internetbaseret sprogkorpus på sprogstudiet. At arbejde med sprogkorpus, dvs. en samling af tekster der bruges til sproglige og litterære undersøgelser, betragtes traditionelt som en sag for specialister. I dag er mange sprogkorpora frit og let tilgængelige på internettet. På spanskstudiet på Københavns Universitet har man indført et nyt fagelement, Sprog og it, som introducerer de studerende til korpusanalyser allerede i første semester. Forfatteren beretter om erfaringer med undervisningen, som åbner en ny, næsten magisk verden for de sprogstuderende.

Brynhildur Anna Ragnarsdóttir: Lærernetværk og professionel udvikling – den virtuelle sprogplatform »Tungumálatorg«. Tungumálatorg/Sprogtorvet er en platform på nettet for sprogundervisning og den multikulturelle skole i Island. Tungumálatorg skal være en vidensbank og et virtuelt mødested for lærere, ledere mv. med henblik på at skabe netværk og professionel udvikling for sproglærere, uanset hvor de befinder sig. Artiklen handler om baggrunden for platformen i et land med spredt bosættelse og visionen om at alle elever får den kvalificerede undervisning i sprog, som de har lovfæstet ret til.

Ulla Prien: »Valg og demokrati i Ægypten« – internet i undervisning og eksamen i arabisk. »Valg og demokrati i Ægypten« er temaet for et undervisningsforløb i arabisk på Københavns Universitet. Et vigtigt element i undervisningen er at de studerende via Facebook, Skype m.m. får kontakt med ægyptere med forskellige baggrunde som er interesseret i at drøfte kursets emne, og som giver de studerende erfaringer med brug af ægyptisk dialekt. Artiklen beretter om en ny eksamensform der inddrager kommunikation via nettet, og som lægger op til at de studerende fastholder kontakten.

På *Åbne sider* bringer vi en artikel af *Karen Margrethe Pedersen* om *Nabosprog i Europas børnehaver*. Artiklen handler om nabosprogspædagogik for de 3-6-årige, som efter murens fald er indført i flere europæiske grænseområder. Forfatteren beskriver forskellige former for nabosprogspædagogik og argumenterer for at tidlig undervisning i nabosprog fører til en sprogpluralistisk holdning hvor en mangfoldighed af sprog, dialekter og regionalsprog betragtes som lige værdige.

Derudover indeholder dette nummer følgende rubrikker: Godt Nyt med udvalgt ny litteratur og online-ressourcer om it i sprogundervisningen, Andet Godt Nyt samt en liste over guides og introduktioner til it-værktøjer og it-termer.

God læselyst!
Redaktionen